



**ELÄMÄNI
RANSKATTARENA**

JOHANNA LINDFORS

ELÄMÄNI RANSKATTARENA

JOHANNA LINDFORS

**ELÄMÄNI
RANSKATTARENA**

**WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI**

© Johanna Lindfors ja WSOY 2022

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-47940-7

Painettu EU:ssa



SISÄLLYS

Saatteeksi	7
1. Ranskatar – <i>Oh là là!</i>	11
2. Pariisiin – <i>Recréez-vous!</i>	19
3. Ranskalaisuuden ilmaisu – <i>Qui est la femme française?</i>	27
4. Koti – <i>Chez moi</i>	37
5. Kauneus – <i>La beauté, l'élégance, la personnalité</i>	47
6. Taide – <i>L'art magnifique</i>	63
7. Nautintoja – <i>Le plaisir</i>	69
8. Muoti – <i>La mode française</i>	79
9. Lasten kasvatusta – <i>L'éducation des enfants</i>	93
10. Asenne, itsevarmuus – <i>L'attitude, la confiance en soi</i>	105
11. Keittotaito – <i>La cuisine</i>	117
12. Vaaralliset suhteet – <i>Les liaisons dangereuses</i>	129
13. Rakkaus – <i>L'amour</i>	137
14. Herra Ménière – <i>Monsieur Ménière</i>	145
15. Ystävyys – <i>Les amis</i>	151
16. Unelmat – <i>Les rêves</i>	161
17. Huomaavaisuus – <i>La gentillesse</i>	169
Epilogi	181
Kiitokset	185

SAATTEEKSI

Kaikki alkoi siitä, kun tulin elämässäni tienhaaraan. Sellaisia voi kohdata useitakin, erilaisia, valtavan ja vähemmän merkityksellisiä. Omani laittoi minut pysähtymään ja miettimään sitä, kuka olen ja millaiseksi haluaisin tulla.

Elämäni keskiössä on pitkään ollut rakkaus kirjoihin ja taiteeseen. Niin kuvataide, musiikki, runous, näyttämötaide kuin vaikkapa muoti ja kauneuskin kiinnostavat minua ja muuttuvat mielessäni yhtenäiseksi kokemukseksi. Luulen, että se ei oikeastaan ole lainkaan poikkeuksellista, vaan suurin osa ihmisistä kokee näin. Taideteos saattaa olla täydellinen vasta ollessaan osa kotia; ruokakokemus muuttuu aidommaksi, kun sen jakaa läheisten kanssa. Nautin museokäynnistä tai konsertista enemmän, kun tiedän olevani pukeutunut juuri sopivasti: tilaisuutta kunnioittavasti ja itseäni inspiroivasti.

Tienhaarassa tulin ajatelleeksi paikkaa, joka on minulle rakas ja josta inspiroidun joka kerta: Ranskaa. Viisas mies sanoi kerran, että sinun ei tarvitse asua tietyssä fyysisessä paikassa

elääksesi siellä. Olen usein huomannut eläväni mielikuvitusmaailmassa – kykenen haaveilemaan paikoista, joissa en sillä hetkellä ole. Ne maailmat ovat kuitenkin läsnä, aitoina, todellisina, läheisinä minulle. Paikkoina, joihin voin upota ajatuksissani ja joihin palaan silloin, kun kaipaan ja tarvitsen. Paikkoina, jotka tarjoavat mahdollisuuksia löytää jotain uutta itsestäni ja uskallusta tavoitella vielä enemmän.

Tämä ei ole tyylikirja tai opaskirja ranskalaisuuteen. Tämä ei myöskään ole päiväkirja tai muistelmateos. Luullakseni tämä on jotain sellaista, jota myös eräällä herra Hemingwaylla oli mielessään 1920-luvun Pariisissa, kun hän alkoi kirjata ylös mietteitään ja tapahtumia. Sanojen suuri onni piilee siinä, että niiden kautta saattaa tulla pohtineeksi asioita, jotka mielessä tuntuvat liian pieniltä tai sitten kovin suurilta. Kirjoittaessa kaikki valkenee ja edessä oleva tie alkaa hahmottua.

Koko teokseni perustuu useisiin matkoihin Pariisiin viimeisten 20 vuoden aikana. Ajanjakso on siis pitkä, mutta ajatukset, joita matkoillani olen saanut, ovat eläneet koko tämän ajan mukana ja kenties vasta nyt jalostuneet. Kirjassa kuljetaan limittäin sekä Pariisissa että Suomessa ja koetetaan ilahtua molemmista.

Kiitos jo etukäteen, lukijani, siitä, että valitsit tämän teoksen. Saatan aavistella, että sinäkin olet omassa tienhaarassasi kaipaant inspiraatiota, innoitusta, haaveilua. Muistutusta siitä, että sinun ei tarvitsekaan olla täydellinen ja että voit luoda itsesi yhä uudelleen, tavoitella unelmiasi ja vaikuttaa siihen, millainen olet, haluat olla tai tulet olemaan. Mielikuvituksen voimaa ei koskaan kannata vähätellä; se saattaa olla juuri se taianomainen lisä, joka kenties auttaa jaksamaan arjessa.

”Vive la résistance!”, eläköön vastarinta, kuten perheessäni silloin tällöin huudahdetaan. Sillä viitataan tietenkin vanhaan

Saatteeksi

komediasarjaan *Maanalainen armeija*, jossa kuvataan saksalaisten miehittämää Nouvionin pikkukaupunkia ja sen asukkaita 1940-luvulla. Meille huudahdus merkitsee sinnikkyyttä, oman näkemyksensä takana seisomista ja uskon valamista itseensä.

Rakas lukijani, ”*Vive la résistance!*”

Tuusulassa keväällä 2022
Johanna Lindfors

1.

RANSKATAR

Oh là là!

*Mikäli huomaat tullesi elämässäsi käännekohtaan,
rajoita suklaakakkujen syöntiäsi päättäväisesti.
Yksi kakku viikossa, yksi itsehoito- ja persoonallisuuden
kehittämiskirja kuukaudessa. Itku puhdistaa,
mutta sen jälkeen on hyvä ilmoittaa
peilikuvallenne, että nyt riittää.*

Parfyymi tutustutti minut ensi kertaa ranskattariin. Muistan seiseväni kylpyhuoneen ovella, kun äitini laski kaulalleen ja ranteisiinsa tipat huumaavasti tuoksuvaan hajuvettä. Hän näytti minulle pulloa, neliskulmaista ja yksinkertaisesti muotoiltua, ja kertoi, että Chanel No. 5 on täydellisen tyylikkään naisen tuoksu.

Myöhemmin ymmärsin, ettei se ollut sattumaa, että Coco Chanel kehitti kenties maailman kuuluisimman hajuveden täytettyään neljäkymmentä. Chanel No. 5 ei ole kevyt, henkäyksenomainen tuoksu, jossa kukkisi makeus tai nuoruus. Ei, se on vahva, uljas ja parhaimmillaan aikuisen naisen iholla. Jo 1930-luvun mainos kertoi, että Chanel No. 5 on ”kuin

pehmeää musiikkia, joka säestää rakkauskohtausta. Se hellii mielikuvitusta ja tallentaa kohtausten muistoihin”.

Katsellessani äitiäni tajusin, että maailmassa on tyylejä ja esineiden kautta löydettäviä tarinoita, kauneutta ja iloa, joi-
ta voi tavoitella ja luoda itse. Tuoksujen tavoin asioiden on
annettava viivähtää hetkinen ennen kuin tiedät, sopivatko ne
sinulle. Pidin Chanelia aina äitini tuoksuna, kunnes täytin
neljäkymmentä ja huomasin, että yhtäkkiä se sopikin minulle.
Äitini puolestaan siirtyi nuorekkaisiin ja kevyempiin tuoksui-
hin, ja olimme molemmat tyytyväisiä.

Ranskattaret kiehtovat mielikuvitustamme. Kuuluu *je ne
sais quoi*, jokin määrittelemätön, leijailee heidän ympärillään.
He ovat ja eivät ole. Pariisitar on erilainen kuin elsassitar, Pro-
vencessa syntynyt toista maata kuin Bretagnessa kasvanut. Silti
vaikuttaa kuin kaikkien heidän tyylikkyytensä olisi luonnollista
ja vaivatonta, vaikka tosiasiaa luulen, että he joutuvat olemaan
syömättä päiväkausia ja kituuttamaan Gauloises-savukkeilla
pysyäkseen täydellisen hoikkina. Loppujen lopuksihan myös
ranskattaret elävät tavallista elämää iloine ja suruineen. He ovat
tyttäriä, sisaria, ystäviä, äitejä, vaimoja, kollegoita. Heillä on
unelmia ja he kohtaavat pettymyksiä. Miksi he sitten ovat niin
raivostuttavan elegantteja ja kykenevät jollain kummallisella
tavalla kietomaan koko elämänsäkin siihen kauneuteen?

Luovuin itsestäni jo kauan sitten. Se ei ollut ollut kovin
vaikeaa ottaen huomioon, että olin mennyt nuorena naimisiin
ja koettanut opiskelujen ohella hoitaa kotia, aviomiestä ja lap-
sia. Muuttua joksikin sellaiseksi, joka viehättäisi ja kiinnostaisi.
Olla hyvä, ymmärtävä ja kannustava äiti. Edetä urallani, luoda
jotain.

Taidemaailma on ihmeellinen paikka, ja samalla sellai-
nen, jossa olen ollut eniten kotonani. Lähdin parikymmentä-

vuotiaana Englantiin opiskelemaan taidehistoriaa. Jo pian ymmärsin, että olen kiinnostunut elävästä taiteesta, sellaisesta, joka liikkuu kodista ja elämäntilanteesta toiseen. Minua innostivat taidekaupan tekijät, jotka pääsivät katsomaan taide-teoksia kulissien taakse. Palasin Suomeen ja työskentelin niin museossa kuin tavaratalossakin ja koetin painaa mieleeni, mitä ihmiset halusivat katsella ja ostaa. Mikä heitä kiinnosti ja miksi? Kauneus ympäröi meitä kaikkialla ja uskoin, että minun tehtäväni oli jollain tavalla välittää sitä. Niine hyvineni päädyin huutokauppa-alalle ja pääsin työntämään nenäni yhteen jos toiseenkin yksityiskokoelmaan. Sykähdyttävimpiä olivat ne hetket, jolloin jokin merkittävä teos tuli myyntiin ja saatoin tutkia, katsella, koskettaa sitä ja sitten mennä arkistoihin kaivamaan lisää tietoa. Muistan, miltä tuntui ihaillla jotain suurenmoista kultakauden maalausta ja löytää taiteilijan kirjeenvaihtoa siltä hetkeltä, kun hän maalasi tiettyä työtä. Luovien ihmisten kädentaitojen ihailu ja heidän jalanjalkiensä jäljittäminen on innostavaa ja parhaimmillaan silmiä avaavaa. Se kehittää omia ajatuksia taiteesta ja omaa makua. Taiteilija välittää tunteensa juuri minulle ja koen itseni poikkeukselliseksi.

Aloitin, kuten tällä alalla edelleen tehdään, aivan alusta. Taidekaupan maailmassa eletään vieläkin harjoittelijamenetelmällä, enkä yhtään ihmettele. Vaikka olisi kuinka tutustunut taiteilijoihin, teoksiin ja opiskellut niiden historiaa, oppii niistä jotain syvempää vasta, kun käsiesi kautta kulkee satoja, kenties tuhansia töitä. Silloin alkaa huomata, mikä on kullekin taiteilijalle tyypillistä tai, vielä parempaa, ei niin tyypillistä. Se hetki, kun huomaa, että teoksessa on jotain sinne kuulumatonta, on taianomaisen innostava. Juuri sillä hetkellä osaaminen ja tunne kertovat, että kyseessä onkin joku toinen taiteilija kuin pitäisi.

Olin löytänyt kutsumukseni taidemaailmasta ja ajelehtinut siellä vuosikausia. Teosten kanssa työskentely oli hauskaa, eikä yksikään päivä ollut täysin toisensa kaltainen. Mutta sähköpostikutsu, joka muuttaa kaiken, on aivan tavallinen. Asia on lopulta kovin yksinkertainen. Minut irtisanotaan, koska se katsotaan parhaimmaksi taloudelliseksi ratkaisuksi. Otan paperin käteeni ja silmäilen sen tekstiä epäroiden. Se on naurettavan lyhyt ja asiallinen. Huolimatta ympärilläni aistittavasta kiireestä luen paperin läpi hitaasti ja miettien. Olen sen verran velkaa äidilleni. Hänen neuvonsa ovat aina olleet mielessäni, ja yksi niistä kuuluu – painokkaasti: lue aina tarkasti, mihin olet nimesi pistämässä.

On mahdollottoman ikävää istua vastapäätä vaikutusvaltaisia ihmisiä, jotka pitelevät kohtaloani käsissään. Minä rakastan tätä työtäni. Rakastan taidetta ja sen myymistä. Rakastan asiakkaita, rakastan keskusteluja siitä, mikä on kiinnostavaa taidetta ja miksi. Olen aina ajatellut, että työni taideasiantuntijana on oikeastaan kovin yksinkertaista. Minun tehtäväni on löytää oikea taideteos ja oikea ostaja ja yhyttää heidät. Nyt istun kuitenkin pienessä toimistohuoneessa ja koetan estää käsiäni vapisemasta. Kun minulle kerrotaan, että excelit ja kaaviot näyttävät jotain, tajuan sen. Mutta tunnen asiakkaat, eivätkä he ole vain laskutaulukoita, vaan tunteita, toiveita ja mahdollisuuksia.

Minua hymyilyttää. Hymyilyttää! Olen saamassa potkut ja silti minua hymyilyttää. Jäävesi tuntuu kohta suonissani, olen varma siitä, mutta voin silti yrittää käyttäytyä tyylikkäästi. Olen joutunut tilanteeseen ilman omaa syytäni. Sisälläni pieni, kummallinen pyörre huutaa vastaan. Sen sijaan, että ärähtäisin, kyseenalaistaisin, kyselisin ja vaatisin vastauksia, nousen ylös ja toivotan hyvää päivänjatkoa. Ovi sulkeutuu

äkkiä perässäni ja minä hengitän vihdoin ulos kuin ilmat olisi puhallettu keuhkoistani.



Kukaan ei ajattele minua erillisenä olentona, jonain sellaisena, jolla on omat ajatukset, toiveet ja unelmat. Unelmat, jotka on juuri murskattu – ja joiden tilalle minun olisi suotavaa kehittää jotain ja pian, jotta saisimme jälleen lisää tuloja. Aurinko paistaa ja minä tuijotan ulos. Kyyneleet ovat kadonneet kasvoiltani ja minä olen syönyt kolmen viikon aikana ainakin viisi suklaakakkua, kymmeniä suklaalevyjä ja juustovoileipiä sekä juonut aivan liikaa valkoviiniä. En ole edistynyt missään, en henkisesti hyvinvoinnissa tai oman yritystoiminnan kehittämisessä, vaikka niin moni on sitä minulle ehdottanut. Olen sen sijaan varmaankin lihonut viittisen kiloa, katsonut koskettavia amerikkalaisia perhe-elokuvia ja lukenut rakkausromaaneja ja itseparannuskirjoja, jotka kehottavat nousemaan viideltä aamulla, jotta elämäni palaisi kuin ihmeen kaupalla takaisin raiteilleen ja saavuttaisin unelmani.

Mutta mikä on unelmani? Mikä se onkaan, se on viety minulta. En tapaa enää asiakkaitani, enkä näe päivittäin taidetta, jota rakastan.

”Minun unelmani on muututtava”, huomaan sanovani puoliääneen.

Itsehoito-oppaat ilmeisesti tehoavat. Puhun jo itselleni kannustavasti: Muuta unelmasi. Tule uudeksi ihmiseksi. Luo itsesi uudelleen.

Keittiön hieman jäljessä kulkeva seinäkello kertoo minulle, että minulla on vielä tänään muutama tunti aikaa koettaa luoda uutta unelmaa. Sitten on laitettava ruokaa lapsille ja

keskityttävä läksyjen tekoon. Kevät on jo lähes täällä, aamuisinkin paistaa aurinko ja lämmön saattaa aavistaa. Läheisen kukkakaupan ikkunassa kukkivat siniset krookukset ja keltaiset pääsiäisliljat. Pysähdyn ihailemaan niitä ja huokaan yhä syvempään, kun en voi ostaa kahmaloittain liljoja ja kantaa niitä kotiin.

Sitten jostain syvältä sisältäni alkaa hiljalleen nousta uusia ajatuksia, uusia pieniä unelmia. Valosta, lämmöstä. Kuvista, joita olen nähnyt kenties vain kirjoissa. Paikoista, joissa saataisin istua ja vain olla. Antaa valon huuhtoutua ylitseni. Kun ajatukset ovat vihdoin asettuneet mielessäni, olen tehnyt päätökseni. Koetan sanoa sen ohimennen, tyynenä, miehelleni illallispöydässä.

”No sen kun menet”, mies sanoo, kiinnostuneempana päivällisestä. ”Ensi viikolla minäkin olen poissa.”

Kätteni vapisevat jälleen ja yritän vetää henkeä. Olen väsynyt käymään väittelyä siitä, miten voisin kerrankin toteuttaa itseäni ja toiveitani. Saan usein kuulla, että ”siitä vaan, tee niin”, mutta kun yritän tehdä niin, on ajoitus aina väärä ja tilanne epäsopeva. Pelkään sanoa enää mitään, olla oma itseni. Miten kukaan voisikaan nähdä minut enää erillisenä olentona, kun en itse uskalla olla sitä?

Toivon, että kaikki olisi helpompaa jollain toisella kerralla, ehkä huomenna. Lukitsen vessanoven perässäni ja tuijotan itseäni peilistä. Juovat silmiäni ympärillä ovat selvästi nähtävissä ja alahuoleni vapisee. Raskaat, suolaiset kyynelöt tippuvat käsilleni, kun otan kiinni lavuaarista. Olen vanha, vanha, onneton, mieleni hokee minulle. Kiro sanoja nousee mieleeni kasapäin ja irvistän peilikuvalleni, samalla kun haluaisin huuhtaa pettymystäni.

”Nyt riittää.”

Ääneni on matala; yhtä aikaa vihainen ja surullinen, eikä siinä ole hiventäkään ymmärtäväisyyttä tai alistuneisuutta. Se on oikeastaan yllättävä ja uusi kokemus.

”Nyt riittää.”

2.

PARIISIIN *Recréez-vous!*

*Lähde Pariisiin. Jos se ei onnistu, leikkauta hiukseksi.
Ota viimein riski ja kokeile kampausta, jollaisesta
olet aina haaveillut. Valitse kuitenkin kamppaaja,
johon luotat ehdottomasti. Ja muista: onneksi
hiukset kasvavat aina takaisin.*

Pariisi.

Minä lähdän Pariisiin. Ajatus on niin yhtäkkinen ja valtava, että hengähdän syvään. Minulle ei ole vielä selvää, mitä Pariisissa tapahtuu ja miksi sinne on päästävä, mutta sen tiedän, että vanha harmaa minäni kaipaa muutosta. Haluan olla samanlainen kuin pariisitar. Kauneus kiehtoo. Näen itseni jo kävelemässä Pariisin katuja korkokengissäni, onnellisena ja hyväntuulisena, ylläni uusi kevättakki ja huulillani kirkkaanpunaista huulipunaa. Huolet katoavat ja opin olemaan jälleen jotain todellista. Lähdän Pariisiin sekä aivan kirjaimellisesti että mielikuvituksessani. Aion tehdä ranskattaresta osan itseäni.

Ajatus ranskalaisesta naisesta sisältää kliseitä, jotka kumoutuvat varmaankin pian, mutta olen valmis ottamaan sen riskin. Tarvitsen inspiraatiota niin kiihkeästi, että saan kohta migreenin. Muistan kauan sitten kuulleen jossain sanonnan: ”Jos rakastat Pariisia, se rakastaa sinua takaisin.” Monen mielestä se on vain typeryyttä, pariisilaisten kun sanotaan olevan ylimielisiä ja välipitämättömiä, varsinkin turisteille. Minä uskon silti vahvasti tähän ajatukseen ehkä juuri siksi, että mielestäni kaikkialla kannattaa kulkea uteliaana, valmiina seikkailuun. Nyt minä aion vihdoinkin antaa itselleni mahdollisuuden seikkailla, kunhan ensin varmistun siitä, että pakastin on täynnä helposti lämmitettävää ruokaa.

Kohtasin Pariisin ensimmäisen kerran häämatkallani vuosia sitten. Tuore aviomieheni olisi halunnut mieluummin Barcelonaan tai Berliiniin, mutta minä en saanut mielestäni kaupunkia, josta olin haaveillut niin pitkään. Kenties mieheni antoi periksi hellämielisyyden hetkellään, kenties minä olin erityisen päättäväinen.

Ensimmäisenä päivänäni Pariisissa kuljin yksin sateessa Montmartrella ja haaveilin. En oikeastaan muista mistä, kaikki vain tuntui niin ihmeelliseltä ja oikealta. Edellisen illan hääjuhlista väsynyt mieheni halusi jäädä nukkumaan hotellihuoneeseen, mutta minua ei olisi voinut pidätellä mikään. Sade, joka oli yhtäkkinen, pyyhki pois ihmiset, ja minä astelin eteenpäin hiljaisia Montmartren katuja varmana siitä, että tällä kaikella oli jotain merkitystä. Pysähdyin pienessä *boulangeriessa* ja harjoittelin mielessäni muutamaa ranskalaista lausetta, jotta osaisin ostaa patonkia ja jotain ihanaa ja suklaista. Ja juuri silloin edessäni sattuikin seisomaan pariskunta, joka puhui suomea! Minä, joka halusin epätoivoisesti tuntea itseni hetken pariisilaiseksi enkä missään tapauksessa paljastua suomalaiseksi, koetin

keskustella iloisesti ja sujuvasti ranskaa ystävällisesti hymyilevän myyjän kanssa.

”*Voilà, Mademoiselle*”, mies sanoi, ojentaessaan minulle ostokseni, ja olisin halunnut korjata hänen erehdyksensä, mutta en kyennyt kertomaan ranskaksi menneeni juuri naimisiin ja olevani nyt, ensimmäistä päivää elämässäni, *Madame*.

”*Bon chance!*” hän huudahti, astuessani ulos sateeseen.

Onnea matkaan? Kenties hän tarkoitti sateista ilmaa, kenties jotain syvällisempää. Istuin hetken pariisilaisen talon alimman kerroksen ikkunalaudalla, katsellen sadepisaroiden putoilua kadulle muodostuneisiin vesilammikoihin. Minä tiesin, että Pariisilla olisi vielä jokin tärkeä rooli elämässäni. Mikään ei voinut olla sattumaa – kauneus veti minua puoleensa ja olin varma, että matkani varrelle kertyisi kasapäin onnea.

Pariisi on kummallinen. Se täyttää ajatukseni ja sieluni jollain mielikuvituksellisella eleganssilla ja saan edes hetken uskoa olevani osa sitä kauneutta. Ei voi olla sattumaa, että niin moni taiteilija koki kaipuuta Pariisiin. Katselin maisemaa, joka oli luultavasti ollut juuri samanlainen 1800-luvun lopussa, kun Albert Edelfelt, Helene Schjerfbeck tai Venny Soldan-Brofeldt astelivat siellä. Kenties hekin kiiruhtivat sateessa *boulangeriesta* ja vilkaisivat taivaalle, nähdäkseen näkyikö kauempana pilkkahdus valonsäteistä.



Ja nyt, tienhaarassa, epämääräisessä olotilassa, jossa en ole vielä varma mitä kummaa valitsisin tulevaisuudessa, haluan matkustaa Pariisiin. Aivan kuin sieltä löytäisin vastauksia, iloa ja varmuutta. Ja taidetta, ennen kaikkea taidetta. Taide kertoo tarinoita, sanokaa mitä sanotte, ja toisinaan on hyvä pysähtyä

kuuntelemaan ja miettimään teosten sanomaa. Kaiken ei tarvitse olla... niin, tavallista.

Ranskatar ei koskaan alistuisi elämän tavallisuuteen. Harmaa hänestä ei tule! Elämän ilonpilkahdukset saattavat olla aluksi vaikeasti tavoitettavissa, mutta päättäväisyydellä ja oikeilla päämäärillä kaikki on saavutettavissa. Itsensä luominen on ranskattarelle lähes synnynnäinen ominaisuus – ranskatar tuntee ja ymmärtää omat vahvuutensa eikä ole sokea heikkouksilleenkaan.

Gabrielle ”Coco” Chanel on varmaankin itsensäluojista kuuluisin. Syntyjään kiertelevän kaupustelijan tytär – tai kenties köyhän maanviljelijän tytär, riippuu tarinoista, joita hän myöhemmin kertoi ystävilleen tai toimittajille – Coco syntyi Saumurin köyhäntalossa elokuun 19. päivänä 1883. Pienen Cocon lähtökohdat eivät olleet hääppöiset. Luultavasti hänkin haaveili saman tien täysin toisenlaisesta elämästä. Tytön yksi vahvimista luonteenpiirteistä tuntui olevan periksiantamattomuus, ja sen avulla hän näytti jo varhain päättäneen, että hänestä tulisi jotain. Elämästä tulisi vielä ihanaa; hän itse loisi sen sellaiseksi. Ja todellakin: uudenlaisen, rohkeamman naiseuden airuena hän loi keskellä ensimmäistä maailmansotaa tyylin, jota me kaikki taidamme nykyisin pitää itsestään selvänä eleganssin merkinä: pikkumusta leninki, tyylikkääät korut, lyhyet hiukset.

Aikana, jolloin naisilla oli vielä yleisesti pöyheät nuttura-kampaukset, Coco otti ja leikkasi paksut mustat hiuksensa lyhyiksi. ”Ne ärsyttivät minua”, hän sanoi vastaukseksi ihmettelijöille. Saattaa olla, että hiustenleikkuu johtui myös siitä, että Chanel tuli vahingossa polttaneeksi hiuksiaan kaasulämmittimessä ja päätti korjata vahingon trimmaamalla niitä, kukas sen tietää. Lopputulos oli kuitenkin elegantti polkkatukka. Chanelin tunteneet ovat kuvanneet, että mustassa puvussaan ja

lyhyissä hiuksissaan Coco oli lopultakin nainen omaa tekoaan, oman mielikuvituksensa luomus. Hän ei ollut millään tavalla aristokraattinen tyylikkyys, ei vaimo eikä ylläpidetty nainen, vaan jotain omalatuista ja ainutkertaista. Sinänsä ironista, että siitä ainutkertaisuudesta hän kykeni luomaan kokonaisen tyyliuunnan, joka on nykyisin enemmän normi kuin persoonallisuuden osoitus.

Elämäni käännekohdissa minäkin alan miettiä ulkonäköäni. Pitäisikö minun näyttää toisenlaiselta? Olisinko silloin jotakin enemmän? Aloitan kiinnostumalla hiustenleikkuusta. Jos Coco kykeni saamaan aikaan muutoksen kokonaisten sukupolvien tyyliissä, kykenen minä varmaankin saamaan aikaan muutoksen edes omassa ulkonäössäni.

Perheeni ei ole asiasta yhtä innoissaan. Jollain kummallisella tavalla lapset haluavat aina, että heidän vanhempansa näyttävät loputtomiin samanlaisilta. ”Eijei”, sanoo miehenikin, kun esittelen hänelle ajatuksen hiusten leikkuusta. ”Miksi?”

Haaveilen ranskalaisesta polkkatukasta ja uskon vakaasti näyttäväni heti mielenkiintoisemmalta. Harmillista kyllä, oma kampaajani on lomalla, sillä tärkeintä on päästä hetimiten toteuttamaan nerokas aikeeni. Kaivan siis sakset esiin, sillä *kuka tahansa* voi sentään leikata itselleen otsatukan. En malta pysähtyä hetkeksikään miettimään, miltä otsatukka näyttää ja kadunko koko asiaa tunnin kuluttua. Ajatuksiini ei saa päästä epäilyksen häivääkään. Olen täydellisen varma, että onnistun ja hyvä tästä tulee.

Tietenkään ei tule. Kun vihdoinkin pörrötän valmista lopputulosta, hoipun jo aavistuksen epätoivon partaalla. Taipuisasta, punertavasta kuontalostani ei saa millään samanlaista suoraa ja tiukkaa polkkatukkaa kuin ranskattarella. Koetan hymyillä, mutta päässäni takoo miljoona kirosanaa. Luojan kiitos saksia

pitelevä käteni tajuaa sentään pysähtyä ilmaan, kun harkitsen uuden otsatukkani aavistuksenomaista lyhentämistä.

Vastaanotto on kaikkea muuta kuin lohduttava. Se on ärsyttävän *tietäväinen*. Mies ei lausu sitä ääneen, mutta katse kertoo kyllä. ”Minähän sanoin.” Vanhempi poikani yrittää sanoa jotain epämääräistä siitä, miten hiukset onneksi kasvavat. Nuorempi pojista ei ole millänsäkään. Hän ehdottaa, että voin käyttää huivia.

Viikon päästä, kun hiukset ovat oikeastaan jo asettuneet lähes mukiinmenevästi, astun sisään kampaajani luo. Hän on saanut vuosien varrella nähdä yhden jos toisenkin päähänpistoni. Kärsivällinen kampaajani on silti pelastanut minut jokaisesta kokeilustani, eikä tämäkään kerta ole poikkeus. Hän kallistaa päätään – täydellisen ranskalaisesti! – puolelta toiselle ja siristää vähän silmiään hymyillessään.

”Kyllä me sille jotain saamme tehtyä, älä murehdi.”

Tuntia myöhemmin olemme puhuneet, nauttineet kupilliset kahvia ja hiukseni ovat taipuneet juuri sellaiseen hieman sotkuiseen ranskalaiseen kampaukseen, josta haaveilinkin. Ne ovat lyhyemmät kuin alun perin ajattelin, mutta kuten poikani sanoi, ne kyllä kasvavat takaisin. Tuulenpuuska ulkona ei haittaa, se saa minut pyyhkäisemään tyytyväisenä hiuksiani uudelleen. Kotona ihailen itseäni peilistä. Garderoobi, hiustenleikkaus, itseni muokkaaminen, sivistäminen. Ajattelutavan muutos. Tyylisyys. Kenties kaikki tuo auttaa minua lopultakin tulemaan enemmän sellaiseksi kuin haluankin. Kenties olen näiden vuosien aikana unohtanut itseni ja sen, millaista todellinen luovuus saattaa olla. Päätän etsiä ranskattarilta lisää ideoita ja koen yhtäkkistä riemua siitä, että saan aikaan jotain ainutlaatuista.



Myttinen ranskatar selviytyy rennon huolettomalla asenteella elämän ylä- ja alamäistä ja näyttää aina tyylikkäältä.

Miten käy, kun suomalainen perheenäiti kokeilee elämää ranskattarena löytääkseen päiviinsä kauneutta? Mikä on illuusiota ja mistä voimme oikeasti ottaa oppia?

Johanna Lindfors sovittaa ranskalaisuutta ylleen kuin Chanelin jakkua, vaikka se tuntuu ajoittain saavuttamattomalta ja liian ylelliseltä. Haparoinnin ja alemmuuskompleksien rinnalla Lindfors tutkii ranskalaisuutta tarkalla silmällä, hurmaantuu taiteesta, muodista ja ruoasta ja huomaa, että ranskalaisnaisten tärkeimmät elämänopit ovat hetkistä nauttiminen ja rohkeus olla oma itsensä.



www.wsoy.fi



40.8

ISBN 978-951-0-47940-7